

VAIDA M. VIA

TAVE
VADINA
VISATEISIU

DISTOPINIS ROMANAS

Vilnius, 2026

Vaida M. Via
TAVE VADINA VISATEISIU
Distopinis romanas

REDAKTORĖ
Ilona Petrovė

VIRŠELIO ILIUSTACIJOS
„Pexels“

MAKETAVO
Juozas Malaškevičius

Ši istorija pramanyta. Visi vardai, pavardės, vietovardžiai ir įvykiai yra išgalvoti autorės.
Bet koks panašumas į realaus pasaulio asmenis, vietoves arba įvykius yra atsitiktinis.
Autorė pripažįsta, kad šioje knygos minimi muzikos kūriniai yra jų savininkų
nuosavybė.

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt

©Vaida M. Via, 2026
Visos teisės saugomos
ISBN 978-609-08-0993-8

„Tave vadina visateisiu“ – antroji serijos knyga apie išgalvotą Materos valstybę. Ši trilogijos dalis atskleis kitą, neaiškios moralės sprendimais paremtos santvarkos pusę. Bet istorijos šerdyje – žmonės ir jų nutylėti troškimai.

Ačiū, kad tęsiate šią kelionę.

Su meile,
autorė

Blogis prasideda ten, kur su žmonėmis elgiamasi kaip su daiktais.

Terry Pratchett

PIRMA DALIS

1

Arda

Prie vieno stalo sėdi gal šimtas jų. Visi su uniformomis. Srebia kažką gelsvai žalsvos spalvos, skambina metaliniais indais. Net čia, aukštai, atsiduoda žirniais. Šitie žmonės aiškiai dirba tik viduje, antraip oda būtų gavusi bent kiek saulės. Iš tolo daugelis atrodo kaip su balto popieriaus kaukėm. Sunku patikėti, bet tikriausiai tarp jų yra ir visateisių. Buvusių visateisių.

Faru dar nesiteikė tiksliai paaiškinti, kodėl esu čia. Pasistengiu nuslėpti staigų išgąstį, kai tiesiai prieš akis iššoka liesa žmogysta. Ūgiu sulig manim. Parodo smulkius, išretėjusius dantis.

– Atsiprašau, – sumurma jį lydintis vyras, pagriebęs už žasto nusiveda toliau.

– Kai kurie palūžta, – nusekdamas žvilgsniu kalba Faru. Nuvestasis iš tiesų atrodo nepilno proto.

Per ilgai stebime tuos stalus. Iš tolo justį, kokiais tuščiais pilvais čia susėdo. Pasibaisėtina greitai kilnoja savo šaukštus. Girdėjau, maitina tik vieną kartą per dieną, bet sočiai, kad turėtų jėgų.

– Galbūt jau eikime? – skaitydamas mano mintis atsiklausia mus lydintis šulas. Žvilgteli į mane, nors šį klausimą sprendžia Faru.

– Minutėlę... – užsimastęs atsako. Žvilgsnis sukoncentruotas, įsižiūrėjęs atidžiau suprantu, kad žvelgia į kamerą. Jų pilna visuose kampuose. Mačiau netgi tualetuose.

– Pastebėjai jas? – klausia.

– Taip, Denzeli, – suglumęs atsakau. Jaučiuosi vedžiojamas už nosies. Reikia pasakyti, tiesiog pavargau nuo šalčio ir drėgmės. Mielai susigrąžinčiau palatą, nemalonu čia stovėti vienais marškiniais. Net kaliniai apsirengę šilčiau už mane.

Faru pasiūlo eiti į vidinį pastato kiemą. Čia bent jau šildo saulė. Dabar kalbėsime akis į akį, tasai šulas supratingai atsitraukia ir užveria laukujes duris. Didelė ir tuščia erdvė, čia dar geriau jaučiu į mane nukreiptą žvilgsnį.

– Maži malonumai... – šypsosi išstumdamas iš portsigaro vieną cigaretę. – Visi anksčiau bandę įvesti vienokią ar kitokią tvarką smarkiai nuvertino malonumų svarbą visuomenei. Niekada iki galo nesupratau, kodėl daugeliui tvarka asocijuojasi su asketizmu. Tiesiog nonsensas. Iš tiesų malonumai labai svarbūs, kad funkcionuotume. Sutinki?

Viduje vis smarkiau irztu. Kad ir kiek klausčiau, nesiteikia paaiškinti mano apsilankymo Pareigos namuose esmės. Ir toliau lyg niekur nieko pučia dūmus, kol malonumą suardo kosulys.

– Matau, norėtum grįžti prie to klausimo, – atsikosėjęs pažvelgia į mane.

Nemėginu vaidinti turįs neišsenkančią kantrybę. Faru jaučia, kad nebesijungiu į jo postringavimus apie malonumus. Tiesiog noriu išgirsti aiškiai ir tiesiai.

Kodėl aš čia?

– Puikiai žinai, kad Pareigos namai yra vienintelė vieta, kur nepasiekia Materos sukurta gerovė. Čia žmonės gyvena varganą gyvenimą, – dėsto elementarius dalykus. – Lengva užsigeisti vadovauti

Materai, kai matai tik gražiausią jos pusę. Bet visada turi matyti ir to kainą. Tad štai, norėjau, kad čia apsilankytum. Viskas paprasta.

– Juk visi apsilankome, – primenu tokį pat elementarų dalyką. Apsilankymas Pareigos namuose kaip neišsakytas grasinimas, vos tik sulauki pilnametystės.

Nenorėk čia atsidurti.

– Kada tai buvo? Buvai aštuoniolikos. Nežinau, kas liko tavo galvoje. Neprisitaikymas brangiai kainuoja. Čia netenkama visko, ką turi kiti Materos piliečiai. Orumo. Gerovės. Laisvės. Matei tas kamearas. Jos yra kiekvienoje patalpoje. Ne dėl to, kad kam nors rūpėtų, ką daro tie varguoliai. Tiesiog jie žino, kad čia netenka visko, netgi teisės į privatumą. Reikia darbu užsitarnauti galimybę būti visaverčiu piliečiu.

– Denzeli, juk visa tai puikiai žinau, – jau nuoširdžiai stebiuosi.

– Vadovėliškai... – rūstokai suzirzia Faru. – Mudu pažįstami labai seniai. Tiesiog žinau, kad turi didelį, ko gero, įgimtą polinkį į humaniškumą, tad realybėje kai kurie dalykai gali tave stulbinti. Čia kone vienintelė vieta, kur realiai laužomi Materos manifesto pamatai.

Cigaretė tik įpusėjo, bet apsidairęs susiranda šiukšliadėžę. Apžiūriu iš tolėliau – meistriškai pasiūtas kostiumas ir vyšninė kaklaskarė, nieko neprikiši, bet vis tiek labiau panašėja į senamadišką liokajų. Nelydimas sargybos visai neprimena žmogaus, kuris vadovauja Materai. Prisimenu, kokį įspūdį man keldavo vaikystėje. Visada pasitempęs, aukštesnis už visus. Vienu metu gebėjo ir derėti, ir klaikiai išsiskirti iš mūsų namų aplinkos, tarsi aristokratas prasčioko kailyje. Tobulai pasiūtu, tačiau ties rankogaliais nudilusiu švarku. Vis dar toks pat tiesus ir liesas kaip tada, tik veidas lyg nuvarvėjusi žvakė.

Faru prisėda ant suoliuko šalia kiparisių. Nepripažins, bet ši ekskursija gerokai išvargino ir patį. Gestu parodo sėsti šalia. Net dabar, kai viską paaiškino, vis tiek esu suglumęs, jog pirmam susitikimui

pasirinko būtent tokią vietą.

– Taigi tokia yra tvarkos kaina, – nežiūrėdamas į mane kalba. – Tiems žmonėms kas savaitę skenuojamos smegenys, žinojai? Ir vėlgi ne dėl to, kad tenai būtų kas nors įdomaus. Tiesiog jie privalo žinoti, kad ir jose nėra privatumo. Jo ir nebus, kol nebus pasirengę pritapti.

– Denzeli, – kreipiuosi švelniai kaip į seną pažįstamą, koks jis ir yra: – manau, kiek nuvertinate mano supratimą apie...

– Anaip tol, – tėviškai nusišypso Faru. – Tiesiog turi suprasti, jog tavo santykis su Matera yra ypatingas. Tu esi Michelio sūnus. Esi Bakhertas. Vienaip ji tau labai artima, bet tam tikrais rakursais ir gerokai svetima. Kaip pažiūrėsi. Iš to taško, kur tu esi, Matera atrodo tarsi gražus paveikslėlis, tiesa?

Nebegalėčiau taip pasakyti.

Bet linkteliu.

Jis vis dar mato manyje mažą vaiką arba laiko šiokiu tokiu idiotu.

– Žinau, kai kurie vaizdai šiandien galėjo sukrėsti. Nereikia slėpti. Bet turi tai suprasti. Būti eretiku yra tikra nelaimė, – trumpai pailsėjęs stojasi grįžti į pastatą. – Pripažink, tai siaubinga. Taigi noriu, kad prieš atvykdamas pas mane gerai pamąstytum. Ar gali susidoroti su šituo siaubu?

Juk jau anksčiau turėjau reikalų su atsiųstaisiais iš Pareigos namų. Koncernas išnaudojo jų prievolinį, nieko mums nekainuojantį darbą. Jie atrodė graudžiai, visi iki vieno panašūs į sudžiūvusius vabalus. Ir vis dėlto visi buvo darbingi. Tokius išėjusius iš proto greičiausiai galima sutikti tik ten, uždarytus ir tampomus už parankės. Užtat ir stovi akyse.

Tai bjauriau nei netekti gyvybės, kuri, žinia, bent jau grynai formaliu požiūriu neliečiama.

Būti eretiku yra tikra nelaimė.

Tik paryčiais taip ir neužmigęs išsiridenu iš lovos. Reikia pripažinti, jog tai jau tapo mano bėda. Naktimis pernelyg ilgai neužmiegu. Tarsi anksčiau buvęs apytuštė, dabar esu sklidina taurė, kurios negali pajudinti neišlaistęs pro šalį. Sklidinas jausmų.

Mieguistam reikia prisiminti sukti dešinën; nepriprantu prie šių namų plano. Nusileidžiu į kambarį, kuris turėtų tapti mano darbo kabinetu. Kol kas tik pustuštis kambarys su neiškrautų knygų dėžėmis. Negaliu paaiškinti, kodėl protestuoju, kai Nona ar kitos tarnaitės siūlosi iškraustyti. Turbūt noriu tai padaryti pats.

Bet ne knygų čia atėjau. Pirmą žvilgteliu į telefoną, nors tikrai per ankstyvas metas skambučiui. Teks nuryti kartėlį. Kaip šunytis atsiskaitysiu Opendaliui. Trins rankomis, kad pagaliau susitikau su Faru. Turbūt susitikimą vis dėlto galima laikyti sėkmingu, tik jam reikia matyti pasiryžimą mano akyse.

Kol kas nenoriu apie tai galvoti.

Atsisėdęs ant grindų iš aksominės dėželės rankioju atvaizdus – senas nuotraukas ir atvirukus. Motina raudona šventine suknele, Helena ir aš kalėdiniais megztiniais, tėvas palinkęs virš Nonos ruošto kalakuto, prašieptas nelaukto svečio – Denzelio Faru – veidas. Vaikystėje manydavau, kad jis irgi mūsų šeimos dalis, bent jau artimas giminitis. Iš tiesų ir matydavom gerokai dažniau nei kurį nors giminaitį.

Metęs šeimos nuotraukas ieškau nublukusio, susilankščiusio fotopopieriaus kvadratėlio baltais kraštais. Prisimenu įkišęs į kartono spalvos voką, randu pačioje dėželės apačioje. Retai kada sau leidžiu išsitraukti šitą nuotrauką. Trys liesi įdegę veidai, šviesiaplaukės galvos virš vaivorykštės spalvų baseino. Nykščiu perbraukiu per vieną.

Tiems žmonėms kas savaitę skenuojamos smegenys, žinojai?

Įdomu, ką rastų nuskenavę mano smegenis? Visą dieną apie tai galvojau. Dažnai girdim, jog jie šitai moka ir gali, nusikaltus

nepalieka privatumo nė galvoje. Bet niekas nežino, kaip tai veikia. Ar mato minčių vaizdinius? Ar impulsus? Ar fiksuotų, kada galvoje telkiasi meilė, o kada neapykanta? Gal tik tuščias grasinimas, kad paniškai bijotum netekti visko, net saugaus neliečiamo kampelio savo galvoje. Įsivaizduoju, kaip suveržia ją, aplipdo jutikliais ir pakiša man šitą nuotrauką, tiria mane iš vidaus. Galiu daug ką valdyti, tik ne tai, kaip nežmoniškai kartais plaka mano širdis.

Mila.

Ji – du dalykai viename. Moteris, kuri drebėjo vos mane pamatčiusi. Ir moteris, kuri tą patį vakarą į akis pasakė, kad mato manyje žvėrį. Smarkiai neklydo. Iki jos buvau žvėris.

Kasdien mėštau, kiek daug noriu jai grąžinti. Kol kas bent jau šią nuotrauką.

2

Mano vardas Odilė. Turiu reaguoti, kai mane taip vadina. Mano vyras Arda Lehartas dingio be žinios, be pėdsako. Bent jau šitaip man nuolat kartoja. Jausmas, lyg dalyvaučiau savo pačios išgalvotame meile.

Kasdien mintimis grįžtu į tą rytą. Atsikeliu pratirpus sniegui, aplink juoda žemė, tankus miškas. Randu tuščius namus, pro praviras duris smelkiasi drėgnas šaltis. Tada išdygsta du pareigūnai, beldžiasi ir spokso pro stiklines duris, vienas nuskaito lustą. Patvirtina, kad esu ponija Lehart. Ir gabena mane čion, nes kažkas girdėjo šūvių, nes mano vyro nėra jau kelias valandas. Keturiasdešimt dienų, o aš niekaip nepabundu iš klaikaus sapno. Vis dar uždaryta vietoje, kurią vadina našlynu.

Niekas nepanašu į tikrovę, bet turiu sėdėti ir klausytis mane lankančių pareigūnų. Jie visada dviese. Susitinkame šioje kelių kvadratinų metrų belangėje. Stalas, keturios kėdės ir sausas oras. Runeris net per stalą atsiduoda saldžiomis cigarilėmis. Nekenčiu to kvapo.

– Deja, ponija Lehart, mes vis dar esame aklavietėje... – apgailestaudamas praneša jis.

Kartais pareigūnai netyčia pavadina mane panele. Sakytum nė vienas netiki, jog vis dar esu ar apskritai buvau išteklėjusi. Tada atsikrenkščia į kumštį ir atsiprašo. Bet šiandien kelis kartus pabrėžtinai

pavadina mane ponia Lehart.

Tvirtina atlikę pakartotinę apklausą, bet kokia man iš to nauda? Niekada nepasako, ką sužinoję. Nenutuokiu, kas tie liudytojai. Ap- link namelį nebuvo nė gyvos dvasios. *Viskas įslaptinta*, – per daug dažnai primena Runeris. Jam kalbant drįstu atvirai skverbtis į tas migdoliškas rudas akis. Kartais primena Ardos žvilgsnį. Tik ne nuož- mus, greičiau suktas ir klastingas.

Jis nesako tiesos.

– Man labai gaila, – monologo pabaigoje skėsteli rankomis.

– Kodėl apskritai mane lankote?

Jau kurį laiką it koks springulys manyje kybojo šis klausimas.

– Tokia tvarka. Turite išgirsti iš pirmų lūpų, – sudiktuoja iš apa- tijos pabudintas Spačekas. Atrodo, jam irgi jau pabodo mane lankyti.

– Išgirsti ką? Per šias savaites nepasakėte nieko.

Regis, juos glumina, kaip per paskutinius susitikimus pasikeitė mano tonas. Nebeįstengiu būti nuolankiai mandagi. Negaliu apsi- mesti, kad lankydami mane daro kažkokį prasmingą darbą.

Šįkart Spačekas rankioja žodžius. Rankios iki pat tos dienos, kai mane paskelbs našle.

– Mes darome viską, ką galime, – vis kartoja.

Gali. Siutina, kai savo bejėgystę dangsto šituo žodžiu.

Kiekvienas susitikimas vis trumpesnis. Prieš atsisveikindamas pa- reigūnas Runeris suima mano plaštaką. Jo rankos didelės tarsi boksi- ninko, oda dirži ir šilta.

– Žinau, laikas bėga, – vis dar laikydamas ranką guodžia. Tai at- rodo šiek tiek familiaru. Juk jis tik mane lankantis pareigūnas. Spi- gina tomis tamsiomis akimis. – Nepraraskite vilties.

Gal atsisveikinant balsas ir skamba šalta, bet jiems išėjus visada suku į tualetų pusę, ilgam užsidarau. Nuslystu siena žemyn. Viskas raizgosi galvoje, tarytum voratinklis, per kurį nebeįstengiu mąstyti.

Neišmąstau, kur jis dėjos, kodėl tą rytą pabudau vienai viena, kodėl esu šioje vietoje. Kodėl paliko praviras duris?

Tik stipriau spausdama kelius atsispiriu pagundai iki kraujo kandžioti lūpas.

Grižusi į kambarį nežvilgtelįu Lori pusėn. Puse akies matau, kad vėl sprendžia kryžiažodį. Ji žino, kad po susitikimų su pareigūnais manęs geriau nekalbinti.

Apskritai mudvi tik neseniai pradėjom daugiau bendrauti, nors kartu gyvename jau gerą mėnesį. Mudvi suartino skundai. *Nenuskilo su kambariu, pietiniuose daug šilčiau*, – kartą burbtelėjo ji. Turėjau jai pritarti. Iš tiesų sėdėjau susigūžusi, tarp kojų šildžiau delnus. Pridūriau, kad ir langai ne visai sandarūs, pučia kažkur pro apačią. *Štinkniai, normalių langų gaili*, – netikėtai nusikeikė Lori. Nustebau, patricijos šitaip nekalba.

Dabar ir mane vadina patricija.

– Vėl nieko? – vis dėlto pasidomi Lori.

– Nieko, – norėčiau dar ką nors pridurti, bet visas su pareigūnais praleistas pusvalandis tikrai telpa į tą vieną tuščiavidurį žodį *nieko*.

Aš skaičiuoju dienas, kada jis dinga. Bet iš tiesų reikėtų skaičiuoti likusias, kai dar galiu vadintis Ardos Leharto žmona.

Trys savaitės ir viena diena.

Diena, kai čia atvežė, kaip išplaukusi akvarelė. Buvo beprotiškai karšta. Stovėjau su vilnoniu megztiniu ir pūkine striuke, tačiau vie-nomis šlepetėmis. Išvežama neradau batų. Į mane kreipėsi registratū-roje sėdinti juna, jai reikėjo mano gimimo datos. Staiga supratau, kad nežinau, kas įrašyta mano naujuose dokumentuose. Visą kūną iš-mušė karštis. Aš Odilė Lehart, bet nežinau, kiek man metų. Pareigū-nas Runeris švelniai palietė nugarą ir pasiūlė prisėsti ant kušetės.

Padiktuosiu už jus, ponio Lehart, nurimkite, – pasakė jis. Pasinaudojo duomenimis, kurie įrašyti į lustą.

Žiūrėjau į vieną tašką, pro kurį vis plaukė visokiausių spalvų suknėlės, beveik nemačiau veidų, tik tiek, kad jie atsukti į mane. Visoms buvo įdomu, ką tokią atvežė į našlyną ir kodėl esu tik su pliusinėmis šlepetėmis. Gandai sklinda greitai. Nei Gretanė, nei Lori nenustebo, kai pasakiau, kad mano vyras dingo. Jos jau žinojo.

Esu tikras, kad jūs čia tik trumpam, – lydėdamas iki man skirto kambario pasakė kažkuris iš pareigūnų. Moteris vardu Emina padėjo nusivilkti striukę ir pasiūlė mėtų arbatos. Atsisakiau, bet netrukus rankose vis vien garavo puodelis.

Pareigūnai grįžo tą patį vakarą. Be naujienų, bet su daiktais, kurių nespėjau susirinkti pati. Viskas buvo sugrūsta į odinį krepšį. Nuo minties pervėrė nerimas: o jei jie rado Prigimties centro uniformą? Niekaip neįstengčiau prisiminti, ar Arda ja pasirūpino. O gal pati išmečiau? Galvoje liko tiek detalių, bet kur dėjosi uniforma?

Prisiverčiau pažvelgti abiem į akis. Neatrodė malonūs tipai, bet neįžvelgiau jų veiduose įtarumo, vien gailestį.

Likau aš ir krepšys. Lori sako, kad man pasisekė, nes turiu *savo* drabužių. Nemažai atvyksta neturėdamos nieko. Dažniausiai dėl vyro bankroto atima viską, kas bent kiek vertinga. Dar girdėjau istorijų apie gaisrus, tada irgi atgabenamos čion visiškai basos. Jei vyras neturi galimybių tuoj pat pasirūpinti žmona ir vaikais, per naktį netenka ne tik namų, bet ir šeimos. Pirmą kartą tai išgirdusi nuoširdžiai gailėjau Materos vyrų.

Lori irgi atvyko beveik tuščiu krepšiu. Paliekant namus leido pasiimti tik pora ne tokių prabangių suknelių ir apatinių. Žlugus verslui vyras buvo pripažintas nepajėgiu išlaikyti žmoną. *Nevykęs avantiūristas*, – be gailesčio keikiasi Lori. Ne kartą pakartojo, kad daugiau nė už ką nesirinks verslininko; jie nepatikimi ir per daug priklausomi

nuo sėkmės.

Reta kuri taip atvirai dalinasi, kodėl čia atsidūrė. Kartais, regis, net fiziškai jaučiu aplink mane knibždančias, pusiau nutylėtas istorijas. Girdime tik paskalas, kurias dažniausiai išnešioja junos: kas palaidojo beturtį vyrą, patyrė smurtą ar nepastojo ilgiau nei metus. Pastarąsias vadina *bergždžiomis*. Jos čia pačios liūdniausios, lyg paženklintos gėdos. Nors dabar Matera skelbiasi galinti išgydyti daugelį. Vis girdime apie daktaro Kano metodus.

Kai pirmą kartą pamačiau, Gretanė irgi atrodė kaip susmegusi, laikysenoje trūko patricijoms būdingo orumo. Mus taip pat suartino skundai. Kartą prisėdusi šalia pasiskundė bulvių koše. *Bela nuolat palieka gumulų*, – šnypstelėjo ji. Sutikau ir pridūriau, kad valgykloje visada perkepa žuvį. Kitą sykį mums užkliuvo persūdytas sultinys. Vėliau išėjome pasivaikščioti. Junos nieko neišsigalvojo. Paskalos, kurias girdėjau apie Gretanę, buvo gryna tiesa.

Vyras ją iškraustė per pačias vestuvių metines, neprivalėjo laukti nė dienos ilgiau. Nėštumo testas buvo neigiamas.

Mudviejų su Gretane draugystė visai šviežia, bet jau turime savotišką ritualą. Prieš vakarienę, jei tik leidžia oras, susitinkame našlyno sode. Ir junos vis kartoja, kad turėtume kvėpuoti grynu oru ir vaikščioti lauke. Tik kiek yra to lauko – sodas keliskart mažesnis nei segregione, ir medžių mažiau, vien kadagiai ir tujos. Užtat be sargybos, lengvai perlipama tvora. Bet kur aš bėgčiau? Tikriausiai iš našlyno nėra pabėgusi nė viena patricija.

– Po vizito? – klausiu pamačiusi Gretanę.

Linkteli, veidas net švyti.

– Daktaras Volis sakė, kad rodikliai puikūs, – be garso suploja rankos. – Liko paskutinis patikrinimas, bet tai tik formalumas.

Kartais Gretanei pasakojant svarstau, ar tie stebuklingi daktaro Kano metodai galėtų išgydyti ir mane. Nedrįstu pagalvoti apie *édiko* manyje paliktą pėdsaką.

Turbūt net jie nežino. Niekas nebandė gydyti buvusių sirenų.

Nėra tokio dalyko kaip buvusi sirena.

– Odilė... – pamanau, kad kreipiasi į mane, bet atsisukusi pamatau, kad tik garsiai mąsto. – Koks gražus vardas. Jei tik kada susilauksiu mergaitės, būtinai apie jį pamąstysiu. Odilė, Odilė... Maniškis per daug ūkiškas, žinau. O tau kokie gražūs?

Kai išpasakoja apie gydymo rodiklius, kalba dažniausiai nukrypsta į kūdikius – mielus jų žandukus, dvelkiančią odą.

– Aleksa.

– Gražus, – palinksi galva. – O berniukui?

– Markas.

Daug nemąščiau, galvon pirmiausia šovė sesers ir brolio vardai.

– Markas Aurelijus, – kikendama pamąsto Gretanė. – Didinga. Ką manai apie dvigubus vardus? Ne, turbūt tik apsunkinčiau gyvenimą, ar ne?

– Taip, tikriausiai.

Neužsimenu apie pareigūnų vizitą, bet ir nėra ką pasakoti. Beveik nieko nepasakoju ir apie Ardą, nors kartais be proto užsimanau apie jį kalbėti, kaip kalba mylintys žmonės. Noriu jį liaupsinti. Kartais atrodo, kad krūtinė net fiziškai apsunksta, nes joje tiek nuostabių dalykų, kurie negali būti paversti žodžiais. Tik sykį užsiminiau, kad turėjo verslą, buvo šiek tiek virš trisdešimties.

Jų akimis pažinojau savo vyrą vos kelias dienas. Bet leidžiu suprasti, kad skaudu. Visos žino, jog pasirinkti blogą vyrą yra didelė klaida. Našlyno patricija niekada nebebus tokia patraukli kaip ką tik ištestuota. Neliesta. Pasitaiko vienas kitas geresnis egzempliorius: siuntų tarnybos vadovas, veterinaras, virtuvės šefas, bet ne daugiau.

Į našlyną niekada neatvyks visateisis. Lori apie Ardą iškrapštė ir šitą faktą. Jai uždavus klausimą tiesiog nepajėgiau greitai paneigti. Užjausdama pakinkavo galvą, kad turėjau būti *didelė ponია*.

Gretanė nedrįsta klausinėti apie mano istoriją, užtat dažnai domisi Ebingu. Iš našlyno daktaro, Volio, sužinojo, kad laisvosiose žemėse daug kūdikių gimdavo apsigimę. Moterys nesirūpino savimi, dirbo iki paskutinių savaitių. Net porą sykių klausė, ar Ebingo vyrai tikrai tokie niekam tikę ir neatsakingi, kaip apie juos pasakoja. Anksčiau būčiau nepakentusi bendravimo su Gretane, ji didžiausia tikratikė. Esu tikra, kad šventai tiki profiliavimu ir prigimties teorija. Sakė, jog nuo mažų dienų jautė gimusi tapti mama. Visur nešiodavosi savo lėles. Tarsi sirenos ir famulos kadai nebūtų žaidusios tų pačių žaidimų.

Bet dabar klausydamasi Gretanės jaučiu tik kažkokį silpną, nupešiotą jausmelį. Ji užaugo čia. Jos mintis priimu kaip šapo plaukimą pasroviui arba paukščio skraidymą. Tiesiog toks dėsniš.

– Gal ir man jo reikia, turiu omeny, gydymą, – grįžus iš parko pareiškia Lori. Numetusi šalin kryžiažodį, įsikanda akinių auselės.

– Kodėl taip sakai?

– Nepastojau per tuos aštuonis mėnesius. Visa laimė, aišku, bet...

– Gal su juo bėda? – užsimenu, bet Lori tik gūžteli pečiais. Atrodo abejinga minčiai, kurią pati ištare.

Turbūt per drąsiai paklausiau. Apie vyrų nevaisingumą Materoje nekalbama. Atrodo, ir pačios šventai tiki, kad bėda gali būti tik jose. Turėdamos bent menkiausią įtarimą noriai lankosi pas daktarą Volį, klausosi jo patarimų.

Daugelis nori iš čia greičiau išeiti ir niekada negrįžti, nors našlynas visai nėra bjauri vieta.

Niekas neįtaria, kad turiu su kuo palyginti.

Kartais irztu nuo mažiausių skirtumų – minkšti ir visada gaivūs patalai, mediniai, o ne metaliniai lovų rėmai, šviežios gėlės vazose, keraminiai indai valgykloje. Viskas našlyne kvepia: gėlės, patalai, moterys. Nuo jų dvelkia kvėpalais, rankų kremais, šampūnais. Kvepia ir citrusiniais valikliais, kuriais kruopščiai, daug dažniau nei segregione valomi stalviršiai ir langai. Vis užuodi pyragus ir arbatas. Įžengusi į šiuos namus pirmiausia atpažinau meduolių tešlos kvapą. Šiltas, salsvas, jauskus, bet tąkart jis kybojo gerklėje, kaip kažkas, ko negaliu išspjauti.

Lori kryžiažodis pažadina iš minčių. Alyvmedinis augalas. Penkios raidės. Alyva netinka. Pasiūlau uosį, nors vis dar skendžiu toli nuo šio kambario.

Kartais atrodo, kad niekada nebegalėsiu būti vien dabartyje. Mano protas vis skils, tarsi tą rytą, kai dingo Arda, būčiau pasidalijusi pusiau. Nors tokiomis dienomis, kai atvyksta pareigūnai, vaizduotė pasitarnauja. Nusikeliu ten, kur buvo ramu ir gera. Dvelkia eukaliptais. Aplink balto, nepaliesto sniego kauburiai ir ramus miškas. Įsivaizduoju, kad jis šalia. Pasiekiamas.

– Eisi į seansą? – vėl žadina Lori balsas.

Linkteliu. Dar nedrįsau praleisti nė vieno seanso.

3

Kai įeiname, salėje jau pridegiota šimtai žvakių, daugiausia centre, išstatytų į puslankius. Smilkalai ką tik uždegti, bet ore jau per daug kvapų. Sėdame tiesiai ant kilimais išklotų grindų priešais žvakes. Visada noriu sėdėti tolimiausiam puslankyje, kur nors kampe, bet kūnų banga atneša mane į priekį. Tailai kalbant privalėsiu žiūrėti tiesiai į akis.

Įžengusi Taila visada patyli, neskuba sveikintis. Vietoje įprastos junų uniformos vilki samanų spalvos kaftaną, pelenų atspalvio kuodas pervertas ilgu plaukų smeigtuku. Truputį primena karžygę. Smilkteli, kad šioje salėje Mitera netenka savo įprastų formų ir griežtumo. Visą laiką jaučiuosi lyg pieniškoje migloje.

Tailos veide santūri, dantų neatidengianti šypseną. Stovėdama priešais iš aukšto apžvelgia mus. Niekas čion neveja, bet nebūna patenkinta, jei dažnai praleidžiam seansus. Mačiau, kaip moterys nė neklaustos, vien dėl žvilgsnio pradeda jai teisintis.

– Jūsų šiandien daug, – pagaliau prabyla.

Šie seansai skirti *mums*. Netekusioms vyrų, nevaisingoms. Čia iš naujo atrandame ryšį su savo *žyme*. Iš naujo patikime, kad esame patricijos, moterys, sutvertos meilei ir motinystei. Seansuose irgi atrodom kitaip – visos su dukliomis, šviesių spalvų suknelėmis. Kaip

būrys peraugusių, iš miego pabudintų vaikų.

Mumis šiuose namuose rūpinasi junos – patricijos, daugiausia nevaisingos arba našlės. Bet seansus veda tik Taila. Suskamba gongas. Jį muša kita juna. Taila ištiesia rankas. Iškart pradeda kartoti mantras. Pagaliau sulaukiu momento, kai galima užsimerkti. Burnoje formuojasi jau mintinai žinomi žodžiai.

Net per ošimą girdžiu, kaip šlama Tailos kaftanas. Ji juda mūsų link. Padvelkia gaiviomis gėlėmis, iš taip arti užgožia net smilkalus.

– Kaip šiandien jautiesi, Rize? – klausia moters puslankio krašte. Mantros ir toliau kartojamos, tik pašnibždomis, vos girdimai.

– Rami, – atsako Rizė.

Pirmą kartą, kai kreipėsi į mane, nukrėtė šurpas, net skalpas atšalo. Tailos balsas apnuoginantis ir reiklus, pasijaučiau kaip peršlapęs permatomas lapas.

Bet dabar nieko nejaučiu.

– Rami, – automatiškai atsakau, kai kreipiasi į mane.

Visada turime sakyti, kad esame ramios.

Taila apeina tik pirmą moterų puslankį. Tada liepia susikibti rankomis ir dar garsiau kartoti mantras. *Mūsų kūnas sutvertas gyvybei. Pakludamos gamtai, paklūstame sau. Atsiduodamos gamtai, atsiduodame sau.*

Moters iš dešinės ranka sukaitusi, beveik šlapia. Per smarkiai, iki skausmo suspaudžia mano ranką. Žodžiai iš jos lūpų tokie intensyvūs, net aršūs. Daugelis čia sėdinčių yra sudraskytomis širdimis. Juna ima komanduoti, stebi, kaip kilnojasi mūsų plaučiai. Įkvėpi. Sulaukai. Ilgas įkvėpimas. Tušti plaučiai. Vėl lėtai įkvėpi. Kuo lėtesnis įkvėpimas, tuo ramesnė širdis.

– Našlė, – skersakiuodama į eilę prie valgyklos puodų sumurma Gretanė.

Vakar eidama iš seanso nusistebėjau, kad vėl vakarą registratūroje tebebuvo įžiebta ryški šviesa. Tada pamačiau ją ir lydinčius vyrus. Rankos dengė veidą, bet vien iš lygios kaktos buvo matyti, kad ji labai jauna. Sėdėjo ir truputį lingavo, kol dokumentus už ją pildė kariškis žalsva uniforma. Turbūt jis ir pranešė, kad tapo našle.

Vos pajėgiau nusukti akis ir nueiti sau. Stebėdama ją visu kūnu prisiminiau tą jausmą, kai kojomis nelieta žemės. Ar visos atrodom taip pat? Kaip aplūžę, pamesti daiktai.

– Vyras žuvo Holsto kalnuose, – toliau šnibžda Gretanė. Vis dar stebiuosi, kaip greitai plinta paskalos. – Ten dar yra maištaujančių, sako, ištisos grupuotės.

Turiu slėpti nuostabą. Vis dėlto yra žmonių, kurie priešinasi. Gal buvo ir Ebinger, tik man, pirmą naktį išvežtai, atrodė, kad pasidavėme be kovos. Tvardausi, nors norėčiau daugiau paklausinėti apie tuos besipriešinančius.

– Vargšė, – atsidūsta Gretanė. – Tokia jauna... Pastebėjai, laukiasi?

Išties po aptakia palaidine matyti apvalėjančio pilvo linkis. Kai vakar sėdėjo ant kušetės, nebuvo matyti; bet dabar, kai stovi eilėje su padėklų rankoje, kuo puikiau.

Moteris prisėda per porą stalų nuo mūsų, kiša į save iš lėto skabomos duonos gabalus, užsigeria sultimis ir palinksta prie vištienos sultinio, kad lūpomis vos paliestų šaukštą. Ji tvirta. Pirmomis dienomis nesugebėjau atslinkti iki valgyklos. Emina atnešdavo į lovą.

Kitos valgančios prie to paties stalo nutyla. Greitai aplink ją lieka tik tuščios kėdės. Manęs irgi neapspito, nors ir dirščiojo iš tolėliau. Kiekviena čia atvežta pirmomis dienoms būna, sakytum, ne žmogus,

o judantis, naujai į galeriją pristatytas paveikslas.

– Vaiką atims ar ne, – greičiau konstatuoju nei klausiu.

– O kaip gi... Girdėjau, jos vyras jaunas karininkas. Greičiausiai nebuvo užgyvenęs pakankamai, – po minutėlės priduria.

Jie visada giriasi, kad Materoje viskas apgalvota. Po kiekviena tvarka kaip pamatas slypi visokie filosofiniai išvedžiojimai. Gal tam dar negimusiam vaikui šitai nebus geriausia, bet sistema tokia – ji skatina vyrus dirbti geriau ir daugiau, kad jų palikuoniams niekada nieko netrūktų, net po mirties.

Ta mergina ne vienintelė tokia. Našlyne ir daugiau moterų, kurios su visam nebeturi teisės į savo vaikus. Turbūt niekada apie juos nekalba. Anksčiau dar drįsau klausti Gretanės nuomonės. Jai virptelėjo rankos ir buvo nepatogu, bet nežiūrėdama į akis vis dėlto patvirtino. Matera yra teisinga. Mums visoms geriau, kad ji grąžino vyrams jų atsakomybes.

Emina jau priprato, jog po pietų vis ateinu, nors pirmus kartus ją aiškiai trikdė. Nepriimtina patricijai ištisai kiurksoti skalbykloje, bet man čia jaučiau nei kambaryje. Segregione irgi knibždėjo mus aptarnaujančių famulų, bet neištardavom joms nė žodžio, tik būdama greta Eminos pajutau, kaip susiliečia jėga perskirti mudviejų pasauliai. Tai ji su šiokiu tokiu vyresniems žmonėms būdingu įkyrumu spoksojo į mane, kol prisiverčiau praverti maistui burną.

Našlyno famulos skiriasi nuo junų, vilki vienodas uniformas – pilkus, minkšto audinio kostiumėlius, net kuodai kitokie, suspausti ir mažyčiai, ir kvepia švelnia švara, o ne kvepalais ar kremais.

Iš pradžių man patiko tiesiog stebėti Eminą, būti šalia. Tiesiog žaviuosi jos energija, kad ir ko imtųsi, viską daro taip smarkiai ir vikriai, be menkausio vargo.

Bet vėliau užsimaniau daugiau. Darbo.

Perėmusi Eminai būdingą atkaklumą peržengiau skalbyklos slenkstį. Ji nė nenumano, kiek tam kaupiausi, kaip ilgai stovėjau už durų. Lyg paslaugos paprašiau, ar galėčiau padėti lyginti ir lankstyti skalbinius. Nežinojau, kur dėti savo rankas ir mintis. Kai kiek pasispyrijusi ištiesė į mane sujauktų staltiesių krūvą, jaučiausi it priimdama mažą mielą dovanėlę.

Ir toliau raukosi, kai ateinu; lankstyti kitų gyventojų baltinius ir patalynę – ne patricijų darbas.

– Baisi, baisi tragedija... – kelintą sykį pakartoja Emina. Spėjo išgirsti jaunosios našlės istoriją. – Netekti vaiko, kurį vos...

Ji keikia Holsto maištininkus ir tą akimirką man reikia apsimesti, kad mudvi esame toje pačioje barikadų pusėje. Balsas lūžinėja iš liūdesio, bet tokios tragedijos Eminai – ne pirmiena. Našlyne ji dirba daugiau nei penkiolika metų. Trumpai tarnavo ir šeimininkų šeimai, bet apie tą patirtį kalba mažai.

Sako, mačiusi atvejų, kai vyrai grįžta, tiesiog stebuklingai atsiranda po mėnesio ar dviejų. Ir mane mėgsta raminti, bet nepatogiai nutyli, kai klausiu, kaip dažnai neatsiranda arba atsiranda per vėlai. Bandžiau klausinėti apie tų vyrų dingimo priežastis, gal ką nors žino. Galvoje ėmė suktis mintis, kad tai įprastas reikalas, Materos veikimo principas. Nusikalsti ir tave pradangina, o tada grąžina tarsi iš dangaus. Bet Emina tik gūžčiojo pečiais. *Tų vyrų nesupaisysi*, – sumarmaliavo labiau sau nei man.

– Neturėtum vargti, – priekaištingai suburba Emina, kai paduodu dar vieną glėbį sulankstytų paklodžių.

– Man nesunku, – lankstau toliau.

Jei pastebės, kad pavargau, pikčiau užgins padėti.

Našlyne yra veiklų. Galėčiau prisijungti prie mezgimo arba nėrimo vąšelių būrelių, bet čia man mieliau. Lankyčiausi bibliotekoje,

bet tos patalpos su knygomis nė nepavadinsi biblioteka, tik viena pustušė spinta, daugiausia seni žurnalai apie kulinariją, mezgimą ir sodus. Bent tuo segregionas buvo pranašesnis. Turbūt patricijos neturi mokytis iš knygų. Tokios žinios perduodamos iš lūpų į lūpas, patricija – patricijai, motina – dukrai. Knygas Materoje rašo tik vyrai. Argi jie gali ką nors dora pasakyti apie tai, kaip kurstyti šeimos židinį?

Jie nieko nesupranta, – dažnai apie vyrus kalba Emina. Nežinau, kokia jos patirtis, bet ne kartą minėjo, kad jai gera čia, *tarp moterų*.

– Norėtum, kad išvirčiau arbatos? – paklausia, kai nelieka nė vienos nesulankstytos paklodės ar staltiesės.

– Norėčiau balintos kavos... – kiek nedrąsiai atsakau.

– Juk žinai...

Žinau. Patricijoms nereikėtų piktnaudžiauti kava, ypač po pietų, bet balinta Eminai neatrodo toks didelis blogis.

– Patį mažiausią puodelį, kokį tik rasiu valgykloj, – nususukusi suburba Emina.

Šypsausi, kai ji praeina pro mane.

Dažnai vardydavau, kas draudžiama sirenoms. Ir čia tų *negalima* per daug, tik ne išreiktų nuo tribūnos, ne įkaltų grasinant, o subtilių ir trikdančių.

4

Į mus žiūri vyras tamsia tvarkingai pakirpta barzda. Akys beveik juodos, plėšrūniškos, bet balsas tėviškai malonus. Kalba su pauzėmis, lengvai dūšaudamas ir susirūpinęs. Vienas iš sofistų. Braukdamas delnu sau per gerklę, o gal labiau veido bruožais primena Ardą.

Bet greičiausiai aš visur jį matau, visur jo ieškau.

Savęs pripažinimas yra valios reikalaujantis veiksmas. Ne visi sugeba atsispirti klaidingiems įsitikinimams, – dėsto per ekraną. Turbūt šiuos įrašus rodo ištisus dvidešimt metų, tiek pat kiek gyvuoja Matera. Neklausyti savo prigimties – tarsi nusipjauti kojas. Šitai jau girdėjau segregione. Kaip ir tąsyk vaizduojusi krūvą bekojų žmonių.

Per pirmus kino vakarus atsargiai dairiausi aplink save. Bandžiau nuskaityti, ar tik mane apima tas jausmas, lyg melas strigtų viduje, gerklėje, sakytum, tik rėkiant būtų įmanoma jo nusikratyti. Bet veidai visada tokie pat. Išdirbtos maskuotės arba paprasčiausias abejingumas. Našlyne nėra nė vienos moters iš Ebingo, visos vietinės arba atkeliavusios anksčiau. Neįsivaizduoju, ar nors viena aplink sėdinti savyje nešiojasi bent panašų į maniškį jausmą.

Atgabentai kilo siaubinga nuojauta, kad dabar tikrai su visam užsivėriau – mano tikrosios mintys ir žodžiai niekada nebesutaps. Visada privalėsiu meluoti. Kiekvienas sutiktas žmogus matys tik mano

kaukę.

Pavargusi nuo vyro ekrane vėl žvilgčioju į našlę. Visos nustebome ją pamačiusios. Pirmomis dienomis negalėjau nė kojos iš kambario iškelti, o ji štai atėjo pasiklausti to, kas mums visoms jau šimtus sykių girdėta. Sėdi eilėje už manęs tiesi nelyg styga. Dabar jau žinau, kad jos vardas Ilsė.

Po sofisto kalbos rodo filmą. Kadrai nespelvoti, todėl atrodo, kad kurtas prieš šimtmetį, kai Materos dar nebuvo nė vieno sofisto galvoje. Filmas baigiasi nukamuotos moters aimanomis. Iš burnos pasipila mirties puta. Paskutiniame kadre, jau šliaužiant titrams, klykia išsigandęs paliktas kūdikis. Mums nebūtina gailėti tos moters. Tai vaiko klyksmas skalpelio aštrumu rėžiasi širdin, visuose sėdinčiųjų veiduose iššampuoja vienodą emociją. Materoje viskas daroma dėl vaikų gerovės. Nežinau, kiek dar kartų bandys tai priminti.

Kol judame vorele išėjimo link, pabandau pažvelgti Ilsei į akis. Nenoriu, kad ji jaustųsi kaip paveikslas, į kurį žvelgiama tik iš tolėliau. Bet taip ir praslenku pro šoną, nes ji nepakelia akių.

– Ji tau primena tave? – grįžus į kambarį netikėtai paklausia Lori.

– Kas?

– Ta mergina. Našlė. Vis žvilgčiojai į ją.

Girdėjau, kad našlyne bendrystė randama tarp panašaus likimo moterų. Našlės dažniau susibendrauja su našlėmis, išmestos dėl nevaisingumo – su kitomis nespėjusiomis pastoti.

– Tiesiog pagalvoju, kas jos laukia...

Lori patampo pečiais. Klesteli ant savo lovos.

– Ne ji pirma, ne ji paskutinė. Dėl to ir su karininkais nėra ko susidėti, – rausdamasi stalčiuje burba Lori. – Visada rizika, bent jau tol, kol liks laisvų žemių. Ir kol tie žmogėnai nenustos maištauti.

Žmogėnai.

Nei ji, nei Gretanė nė sykio nepaklausė, kaip jaučiausi atvežta

čion per prievartą, vyliausi iš gryo mandagumo, nes pati neskubu pasakoti. Galbūt joms tiesiog gana savo istorijų. Ne kiekviena nori galvoti apie šlapimu atsiduodančius furgonus. Angarus su šimtais lovų. Gelsvą metaliniuose induose patiekiamą ėdalą.

Užtat visas vienija žymėjimo skausmas. Materoje nėra nė vienos nepažymėtos moters. Nė vienos kūnas neapsieina be lusto.

– Juk dar negesinsime šviesos? – iškėlusį kryžiažodį klausia Lori.

Kartais famulos ar junos apeina kaip mažus vaikus ir patikrina, ar kiekvienas miegamasis jau išjungė šviesas. Tik garsiai nebara, nešeria antausių. Švelniai pamoko, kad turime ilsėtis.

Būčiau nieko prieš, jei ateitų patikrinti ir šiandien. Ir taip ilgai vartysiuosi, prieš trečiadienius vis neužmiegu. Nebijau būti atpažinta. Tai kitoks nerimas. Taip pripratau kalėti, o dabar man leidžiama numinti ištisus kilometrus.

Kai išeinu iš vonios kambario, Lori jau pasiruošusi, nužvelgia mane nuo galvos iki kojų, lyg kažką svarstydamą, bet nieko nesako. Pati net švyti. Paprastai visos keliauja su savo kambario draugėmis, niekada po vieną, nes negalima, bet Lori vis neturėdavo nuotaikos. Neva ją žemina keliauti į miestą su tomis varganomis dvidešimt penkiomis aurėjomis. Todėl visus kartus vykau su Gretane.

– Kavai ir pyragaičiams, – dalindama aurėjas kartoja juna. Galima pamanyti, be priminimo pamirštume, kam reikalingi dienpinigiai. Lori aiškina, kad šitiek mažai duoda tik todėl, jog savo valia neužsiliktume našlyne ir neatstumtume mus pasirinkusių vyrų. Bet kuris normalus vyras duotų gerokai daugiau.

Pirmą sykį saujoje laikant aurėjas norėjau apžiūrinėti, bet negalėjau ilgai spoksooti. Vėliau apžiūrėjau slapta, autobuse, kol Gretanė dar mieguista sumerkė akis. Susiviję žalčiai, monumentai, obeliskai,

barzdotos ir ūsuotos vyrų galvos. Sofistai. Tik du iš jų, nes mums įduoda tik smulkiausias kupiūras.

Pro autobuso langą geriau į save viską, ką tik išgali akys. Stebiu prašliuoziančius automobilius. Jų daug mažiau nei kadai Ebinge. Automobiliai tik pajėgiems išlaikyti bent vieną palikuonį. Vaizduotėje regėjau prakutusį valdininką, kuris sykiu pildo dokumentus ir mašinai, ir žmonai gauti. *Truputį juokinga*, – išgirdusi šį faktą pasakiau. Arda tik šyptelėjo. Prisimenu raukšleles aplink jo akis. Jis retai šypsodavosi, bet visada kažkaip ypatingai.

Vos tik pradedu dairytis pro langus, įsivaizduoju išvystanti jį minioje. Galbūt sėdantį į vieną tų juodų automobilių tamsintais langais. Absurdiškos mintys.

Juk jis dingęs.

Vis turiu sau priminti, tarsi tai būtų ne faktas, o man nesuprantamo žaidimo taisyklė.

Prie šviesoforo pastebiu laikraščius skaitančius vyrus. Jie atrodo truputį karikatūriškai, tarsi nužengę iš praėjusio šimtmečio. Greičiausiai perėjimą vien prie skaitmeninės spaudos sofistai laikė dar viena atžangia naujove. O gal tiesiog svarbu turėti vienu moterims draustinu dalyku daugiau. Girdėjau, moterims neparduodami laikraščiai, nes juose tik reikalai, su mumis nesusiję.

Lori klausia, kur norėčiau nueiti.

– Būtų smagu nueiti į restoraną Triumfo alėjoje... – nespėjus atsakyti mąsto. – Galbūt į *Auksinį Pegasusą*, ką?

Nugirdau, kad našlyno moterys dūsauja dėl tos vietos; garsėja vakariniiais džiaz koncertais ir desertais, kurie primena meno kūrinis. Minutėlę pamąstau, ką jai atsakyti. Nors čia nėra ką galvoti. Tiesiog neturime tiek pinigų.

– Juk žinai, kaip ten brangu? – išties net sutrinku, Lori tikrai nutuokia, kiek atsieina apsilankyti tokiose vietose.

– Aš turiu pasitaupiusi, – spiria. – Tik išgersim kavos. Tai kaip?

Visa savo esybe norėčiau išvengti tokių vietų, bet negalim vaikščioti po vieną. Su Gretane dar neteko ginčytis dėl to, kur leisime išvykos laiką. Ir dabar neturiu noro.

– Tik kavos? – tikslinuosi.

Ji pažada. Visą kelią iki restorano tauškia apie kažin kada ragautus šonkauliukus ir ypatingą gervuogių padažą, kurį patiekdavo prie elnienos. Pasiilgo laikų, kai galėjo tai leisti.

Duris atvėręs padavėjas nuolankiai linkteli kaip didelėms poniams. Ebinge tokias vietas apeidavau ratu. Išskyrus vieną kartą, kai vakarienės pakvietė Otas. Greitai tapo aišku, kad mintis prasta, nes jis visą vakarą dairėsi pro petį. Viešos vietos primindavo, kad įsimylėjau vedusį vyrą.

Lori išsirenka keturvietį staliuką pačiame salės viduryje. Mieliau sėdėčiau kampe, bet padavėjas jau atitraukia kėdes. Jautri garsams seku paskui. Caksantys stalo įrankiai, krenkščiojimai ir juokas. Rami ir truputį erzinanti svingo muzika. Prisėdusi prieš save matau tik baltai padengto stalo ovalą.

Ne prabanga šitaip įtempia nugarą ir rakina sprandą. Aplink sėdintys žmonės.

Ši vieta pilna visateisių.

Matau juos gatvėje, marširuojančius su kostiumais ir segtuvais rankose, lipančius į juodus, blizgančius automobilius – iš tolo atpažinsi visateisį. Bet nė vienas nebuvo taip arti. Su nė vienu nesidalinau ta pačia patalpa. Atrodo, lyg spaustų mane kartu su restorano sienomis.

Negaliu pakelti akių, nenoriu matyti jų veidų.

– Pasaka, ar ne? – žavisi Lori.

Prisiverčiu pažvelgti bent į ją. Ir ji žiūri į mane. Tarsi mėgaudamasi skenuoja mano susikaustymą. Tik dabar suvokiu, kokia ji

išsipuošusi; čia tikriausiai toji suknelė, apie kurią gyrėsi, neva pavyko apgauti pareigūnus, jog yra visiškai bevertė, nors iš tiesų kainavo tūkstančius. Lelijomis ištapytas šilkas ir aukso spalvos sagutės, susagstytos iki pat kaklo. Kuodas susegtas perlamutrine plaukų sage. Nekasdieniškai išrausvinti skruostai.

– Nagi, pasidairyk, – bjauriai šypsosi.

Atsainiai pasukioju galvą, nenoriu, kad matytų nerimą.

Aplink šviesu, per daug šviesu, didžiuliai vitrininiai langai tik vos sulaiko spiginančią saulę. Nuo lubų leidžiasi blizgantys metaliniai sietynai. Kvaila, bet net jie atrodo pavojingi, lyg žemyn nukreipti ašmenys.

Kol dairausi, padavėjas įbruka meniu.

– Ar matai, kas vilioja? – klausia Lori.

– Tu turbūt juokauji? – net įkaistu iš pykčio. – Galiu užsisakyti nebent gazuoto vandens. Ką tu sau manei?

Ji šypsosi, visai nereaguoja. Piktai vartau. Pastebiu tuos išgirtus šonkauliukus ir elnieną, prie kurios tiekiamas gervuogių arba šermukšnių padažas. Netikiu, kad Lori tiek prisitaupė, ir nebeatrodo, kad atėjo čia tik kavos. Aiškiai renkasi iš pagrindinio meniu. Vartau vien iš baimės. Vos tik suskleisim meniu, prie mūsų priplauks padavėjas.

– Ką tu sau... – kartoju klausimą, bet turiu užsičiaupti, nes padavėjas jau čia.

– Ko pageidautum ponios? – jaunas vyras išsitraukia bloknotą ir šiek tiek pasvyra priekį, rankose aukso spalvos rašiklis.

– Norėčiau kepto aštuonkojo su kaparėliais, – pareiškia Lori. Jaučiu savo kaistančius skruostus. – O mano draugė nekantrauja išbandyti garsiąją elnieną su gervuogių padažu. Užsigersime imbieriniu vynu, – greitai išbėrusi ištiesia meniu.

Karštis jau plinta visu kūnu.

– Ne, man tik vandens, – aiškiai pasakau.

– Neklausykite jos, – išsišiepia Lori. – Aš vaišinu.

Padavėjas šypsosi ir užsirašo visą užsakymą. Žiūriu į Lori, bet ji išvengia mano žvilgsnio.

– Ir gazuoto vandens, – dar spėja išberti lyg galutinai išsityčio-dama.

Padavėjas išnyksta iš akiračio. Klausiamai veriu Lori.

– Nusiramink... Tau tikrai reikia paragauti tos elnienos, – nusi-juokia Lori.

– Ką čia šneki?..

Reikia apsižinaibyti, kad patikėčiau, jog tokia kvailystė vyksta ne sapne.

– Čia juk Matera, – pareiškia.

– Ir kas?

Nieko nesuprantu. Lori palinksta į priekį. Veidas nelyg lapės.

– Niekas neleis mokėti dviem žavioms damoms, kurios tiesiog pamiršo namie piniginę. Supranti?

– Pamiršo? Abi?

Lori trukteli pečiais.

– Visko pasitaiko.

Turėčiau, ką jai pasakyti, bet padavėjui pristačius gėrimus, pildau burną vandeniu. Dabar šurmulyje atskiriu žodžius. Vyrai man už nu-garos kalba apie berniukų fizinio rengimo stiprinimą. *Sveikuose kū-nuose – sveikos sielos*. Vis dar nenoriu matyti jų veidų.

– Pavalgiusi pralinksmeši, – nusivaipo Lori. – Pamatysi, aš žinau, ką darau.

Jai nė motais. Mano pyktis nuteka kaip vanduo. Klausausi pasa-kojimų apie vakarinius *Auksinio Pegaso* pasirodymus. Ant scenos ro-domi triukai su kortomis ir balandžiais, skamba styginiai, fortepijo-nas, saksofonas. Iš tolimų kraštų atvykę svečiai pristato egzotiškus

šokius ir instrumentus. Tokių dalykų nematysi niekur kitur Materoje.

Kalbėdama valgo lėtai, elegantiškai, šakute smeigdamą vieną kaparėlį po kito.

– Pamatysi, kai paskelbs našle, pasijusi tik geriau, ta nežinomybė trikdo, tiesa? – nužvelgdama mano nepaliestą imbierinio vyro taureę postringauja Lori. – Turbūt tokio, kaip jis, jau nesutiksi, bet vis tiek yra tikimybė...

Lori nenustoja spangti. Ji vis dar tiki, kad anksčiau ar vėliau našlyne pasirodys *padorių* vyrų. Ypač mes, neturinčios vaikų, esame *visai geri variantai*. Kai kam netgi patiks, kad jau esame *išbandytos*. Tereikia mokėti *save parduoti*. Keliuose sakiniuose sugeba sudėti tiek bjaurių žodžių.

Nors ir nenoriu dairytis, akys pačios susiranda veidus. Be mūsų, čia tik kelios moterys. Man įdomiausia sėdinti prie didelio apvalaus stalo, tarp septynių ar aštuonių kostiumuotų vyrų. Ji pati vilki žydrą dviejų dalių kostiumėlį. Lūpos tamsių vyšnių spalvos. Ausyse dideli auskarai. Tikrai ne vietinė. Įdėmiai klausydama linkčioja į ją palinkusiam vyrui. Verslo reikalai, greičiausiai. Kodėl tai moteriai apskritai leidžiama šitaip atvirai rodytis Matoroje? Juk ji primena praeitį. Mus pačias, kai dėvėjom, ką norim, ir kažką sprendėm. O gal turėtume bjaurėtis? Iš tolo aišku, kad ji *neklauso savo prigimties*.

– Na va, matau, jau atsipalaidavai, – stebėdama mane nusprendžia Lori. – Beje, kokiame rajone būtum gyvenusi su savo vyru? Žinau, kad nemėgsti kalbėti...

Galėčiau pasakyti, jog gerai nepažįstu šio miesto. Nežinau rajonų. Bet ruošiausi šiam klausimui.

– Kaštonų.

Valgykloje nugirdau pasakojimus, kad tai prabangus raudonų plytų kvartalas užmiestyje, su jaunais mažaūgiais kaštonais ir

privačiais kortais. Lori pakinksnoja galva, pasmeigia paskutinį kaparelį.

Nespėjus baigti elnienos Lori paprašo desertų meniu. Nebeturiu jėgų siusti.

– Patricijos neišeina iš *Auksinio Pegaso* nepasimėgavusios desertu, – sumurkia. Iki šiol nepastebėjau jos veide tokio įžūlumo.

Užsisako braškinių putėsių ir latės, spėju aiškiai atsakyti, kol nesugalvoja užsakyti ir man. Verčiau toliau siurbisiu gazuotą vandenį.

Tada pasirengiu scenai. Lori išdidžiai paprašo sąskaitos. *Atsiskaitysime gryniaisiais*. Suma nė kiek nesutrikdo, nusišypsojusi čekiu griebiasi rankinės. Rankų judesiai visai nenatūralus, dramatiškai prisidengia burną, kita ranka toliau grabalioja rankinės vidų, nors ten nieko nėra, tik kelios mažos vertės kupiūros.

– Atsiprašau, atrodo, įvyko nesusipratimas, – prasikaltusi kelia akis į padavėją. Ji prasta aktorė. – Regis, būsiu namie palikusi piniginę. Kokia gėda...

Padavėjas iškart pasisuka į mane. Tikriausiai turiu vaidinti ieškanti savo piniginės, bet lieku sėdėti kaip įkasta. Nenoriu tame dalyvauti. Viduje banguojanti, nemaloni šiluma. Padavėjo pašonėje išnyra vyras rupūžės veidu. Atrodo, atkreipė į mus dėmesį.

Jie visi netrukus atkreips dėmesį.

– Nesijaudinkite, ponios, – diskretiškai sušnabžda padavėjas, – mums tereikia susisiekti su jūsų vyrais ir problema bus išspręsta, ar ne?

Lori žandai įrausta. Šito tikrai nenumatė.

– Taip, taip, – numykia ir dar sykį žvilgteli į tuščią rankinę. – Tiesiog taip nesmagu būtų trukdyti jį susirinkimo metu. Ech, kartais būnu tikra varna...

– Visko pasitaiko, – ramina padavėjas. – Esu tikras, kad jis reaguos supratingai.

Ar jis dar nepastebėjo, kad neturime žiedų ant rankų?

– Tiesiog pasakykite jo kontaktus, – jau griežčiau spiria vyras. Vėl traukiasi bloknotą ir aukso spalvos rašiklį.

– Matote, jam tikrai svarbus susitikimas, – išminkčioja Lori. Viena ranka čiupinėjasi plaukus. Jai netinka ta nepriekaištingai susukta plaukų kriauklė, tik ne tada, kai ateina nemokamų pietų.

Norėčiau bent jau užsimerkti, kad nematyčiau šitos scenos.

– Mes vis tiek turime su juo susisiekti, – aptarnaujančio vyro balsas pastebimai šaltėja. – Jei ne, galime kreiptis į ponios vyrą.

Ponia – tai aš. *Į mano vyrą*. Abu sužiūra mano pusėn.

– Nežinau, ar jis... – ir mano rankos pasiduoda nevalingai liesti kaklą, noriu išplėsti viršutines apykaklės sagutes. Čia per karšta, iš vidaus net svilina.

Žlugome.

Nebent leistų mums mazgoti indus. Bet tai ne patricijų darbas.

– Ponia, ar galime su juo susisiekti? – myga padavėjas. Pakeliu akis. Veidas nelyginant balkšvas blynas nemaloniai išpūstomis akimis.

– Jis dabar... – mintys pastringa kaip pelkėj. Kur mano vyras? Užsiėmęs? Išvykęs?

Negyvas?

Kaupiuosi prisipažinti. Į mus sminga per daug akių. Turės apie ką plakti liežuviais. Atsisuka ir moteris žydru kostiumėliu. Net palengvėja girdint į mus artėjančius žingsnius, turbūt prisistatys kas nors iš aukščiau.

Net jei gėdingai, pagaliau baigs šį farsą.

– Atsiprašau, ar galėčiau padėti? Nugirdau, kad damoms iškilo problemų, – nuskamba vyriškas balsas.

Lori veidas nušvinta. It pro rūką seku įvykius, tuščia čekio dėžutė pripildoma pinigų, mašinaliai pakilusi nuo stalo žingsniuoją paskui ją. Lauke tarsi iš naujo įkvėpiu. Aš, Lori ir nepažįstamas vyras. Saulė

žilpina akis, sunku įžvelgti jo bruožus, bet nuskenuoju laikyseną – viena ranka įbrukta į kišenę, ant kitos piršto pamauta švarko kilputė.

– Neįsivaizduojat, kokios esame dėkingos, kad išgelbėjot iš nepatogios situacijos. Jei ne jūs...

– Niekai, – sustabdo Lori čiulbėjimą. – Ir man pasitaiko, esu neblogas užuomarša.

Lori stovi palenkusi smakrą ir vos siūbuoja kartu su papildvėje spaudžiamu rankinuku. Negerai patricijoms bendrauti su nepažįstamais vyrais. O gal nieko tokio. Juk esame trise. Galimas daiktas, iš pažiūros netgi atrodome pažįstami, bent jau tie du.

– Galiu iškviesti jums taksi, – pasiūlo vyras.

– O ne, tai nebūtina... – numoja ranka Lori.

– Leiskite, – jau tiesia ranką važiuojančio taksi link.

– Mūsų atvažiuos autobusas, – skubiai, kol nesustojo automobilis, šauna Lori.

Vyras nuleidžia ranką.

– Autobusas?

Tada iškloja tiesą. Mūsų laukia autobusas *į našlyną*. Nesuprantu, kodėl negalėjo suvaidinti iki galo.

– O... – amtelį nustebe. Ką tik suprato, jog visus mulkinom.

Subliuško istorija apie pamirštas pinigines ir susirinkimais užimtus vyrus. Gal ir galėtų paskusti mus, bet tik permeta švarką ant rankos linkio ir palinki mums gražios dienos. Prieš nueidamas kažkodėl dar sumąsto prisistatyti. Bastianas.

– Malonu, – Lori dar labiau paplonina balsą. – Aš Lorianą, o mano draugė – Odilė. Ačiū dar kartą.

Degu iš gėdos, bet neatrodo, kad jis suktų galvą, jog buvo apgautas. Tik prieš pat jam nususukant, kai saulė pasislepia už debesies, a kimirką spėju geriau pamatyti jo bruožus. Kažkas veide byloja apie lengvabūdiškumą. Tokius žmones linksmina neįprastos situacijos. Ir

šiandieną prisimins kaip komišką momentą.

Mudvi sukam į kitą pusę. Einu sparčiai ir ritmingai, kulnais piktai kapoju grindinį. Noriu sukelti kuo daugiau triukšmo.

– Kam to reikėjo? – jei ne ausys aplink, mielai išrėkčiau savo mintis.

Nežvilgteliu į veidą, bet esu tikra, kad yra lygiai tokia pat išdidi ir patenkinta, kaip ir prieš šią sceną.

– Neketinu teisintis. Turėjau paimti viską į savo rankas, o ne laukti, kaip kitos. Kol kas nors ateis ir mane pastebės. Juk žinai, kad tai ne dėl aštuonkojų ir geresnės kavos.

Nesumoju, ką svaioja.

Pasiekiame medinį pėsčiųjų tiltą, visas bilda nuo lakstančių vaikų. Jo viduryje sėdi trys patricijos, kiek arčiau vaikų sukinėjasi pora famulų. Lori sustoja tilto pakraštyje, prisėda ant suoliuko greta turėklų.

– Nežinau, ko dar siunti, – stebėdama pro turėklo plyšius blizgantį upės vandenį taria ji.

Prisėdu šalia.

– Ar įsivaizduoji, kaip galėjo baigtis? Mes tam tikra prasme apsigėm, jei ne...

Ji pati žino, kuo galėjo baigtis.

Mažiausiai užvis noriu kristi kam nors į akis dėl tokios kvailystės kaip nesumokėta sąskaita.

– Baigėsi taip, kaip ir turėjo baigtis, – toliau savo karksi Lori.

– Tas vyras galėjo ir neprieiti. Ir kas tada?

– Bet priėjo. Kam galvoti apie tai, kas galėjo būti? Jie tokie jau yra... Tik duok progą pasirodyti, leisk ką nors išgelbėti, leisk pabūti geresniam už kitus. Supranti?

– Tikrai? Ten buvo daug vyrų, bet tik vienas norėjo būti geresnis.

Iš dalies ji teisi. To vyro veide tikrai buvo pasipūtimo. Jam patiko

mus gelbėti.

– Ko suki galvą? Galų gale, ką jie mums padarytų? Pagrūmotų pirštu? Manai, baustų? – prunkšteli. – Liaukis, mes ne famulos, kad baustų dėl tokių niekų. Pasakytume, kad apsiskaičiavome. Juk niekas nevertina mūsų dėl proto.

– Suma dešimtkart viršijo dienpinigius, apsiskaičiavom?

Lori tik nusižiovauja. Beprasmiška tęsti. Be to, lyg iš niekur priešais mus išdygsta maža geltonplaukė mergaitė. Šypsodamasi ištisia mums į rankas nuskintus lauko gėlės žiedelius. Lori paklausia, kuo ji vardu. *Nikė*.

– Kokia tu graži, – glostydama mergaitei skruostą sako.

Viena akimi pastebiu tilto viduryje sėdinčią mergaitės mamą. Nors patricijos atrodo puikiai, jau pastebiu, kurios yra laipteliu žemiau. Ši irgi nepanaši į didelio šulo žmoną. Nepajėgiu nusikratyti minties, kad sirenomis greičiausiai tampa tik mergaitės iš paprastesnių šeimų. Nikė irgi išaugs gražuolė, jau dabar matyti.

– Aš tikėjau, kad visgi tau patiks, – dūsauja Lori. Atrodo, vis dar vaidina neaiškią sceną. – Atleisk, jei sugadinau išvyką. Maniau, tu nieko prieš laužyti taisykles. Tik reikia padrąsinti. Klydau?

Nežinau, kaip reaguoti į tokį keistą klausimą.

– Bent jau nereikėjo sakyti mūsų vardų. Ir apie našlyną. Juk galėjai pameluoti.

– Taigi tu nieko nesupratai? – susijuokia Lori. – Aš norėjau jam pasakyti savo vardą, no-rė-jau, – pareiškia skiemenuodama. – Juk sakiau, kad ne dėl aštuonkojų ir putėsių... Aš tiesiog nenoriu tuščiai laukti... Testai yra testai. Anketos yra anketos. Ta procedūra kiek atgrasi, ką? Bet visada gali kristi kam nors į akį, nejau negirdėjai tokių dalykų? Gal ir sutapimas, bet tas vyras nemūvėjo žiedo. Manau, galėjom jį sudominti.

Nežinau, kodėl vartoja daugiskaitą.

Lori atsistoja ir suglamžiusi gėlės žiedą meta į upę.

– Dabar galim pasivaikščioti pakrante, kaip jūs su Gretane mėgs-
tate, – nė nebando slėpti pašaipos.

Bokšto prie upės laikrodinis rodo, kad mums dar liko pustrėčios va-
landos. Lori atvirai pasakoja apie savo ankstesnes išvykas į miestą, dar
prieš pirmąjį vyrą, jei tik būdavo ūpas, stengdavosi patraukti kieno
nors dėmesį. Aiškina, kad atėjus mano laikui irgi turėčiau rodyti ini-
ciatyvą. Tik taip dar turim vilties susirasti padorų vyrą.

Stingu žodžių reaguoti į šitas nesąmones. Klausydama pasineriu į
naujas detales, naujus miesto tolius. Ir tik dabar, ne kurį kitą kartą,
mano žvilgsnį įsiurbia tolima kalva ir ant jos iškilęs pastatas, nelyg
moderni pilis. Visai kitokia forma nei Lukso, bet iškart suprantu.
Tai simfonijos arena. Milžiniškas, besiilsintis jonvabalio suglaustais
sparnais. Paminklas prigimties teorijai.

– Neslėpsiu, tikėjausi, jog suprasi, – sako Lori.

– Suprasiu? – klausiu akimis vis dar rydama žalžanai juodą pas-
tatą.

– Emmm... Sakykim, iš tavo žvilgsnio niekada neatrodė, kad savo
vyrą pažinojai vos kelias dienas. Maniau, žinai, kaip kartais nutinka.
Gal nekaltas susidūrimas parke, gal... Klystu?

Dėbteliu į ją.

– Gerai, gerai, – varto akis. – Bet vis tiek kažko nepasakai... Ir man
meluoji.

– Meluoju?

Per kaktą nubėga šiuurpas. Atsisukusi jos pusėn mėginu suprasti
veido miną. Lori skėsteli rankomis.

– Nebevaidink. Juk melavai apie gyvenimą Kaštonų rajone, – vėl
tas lapės veidas. – Nežinojai, kad tas rajonas skirtas tik aukštiems val-
stybės tarnautojams. Ar ne? Specialiai įkurtas. O tavo vyras juk versli-
ninkas, pati sakei.

– Tiesiog nežinau rajonų, tavo klausimas buvo kvailas, – nukertu.
Neapnuogins mano nerimo, nesileisiu speičiama į kampa.

Vėl žvelgiu priekin. Dabar arena atrodo arčiau, jau gąsdinančiai arti, tarytum regėjimo lauką iškreipiantis, į save siurbiantis gravitacijos centras.

– Aha, kvailas... – dar burbuliuoja šalia.

Tu niekada nebebūsi sirena.

Arda dinga, bet tikiu jo pažadu. Niekas negrąžins manęs ten, kur buvo tamsiausia.

5

Taila prašo atkišti riešus, ant abiejų užlašina eterinio aliejaus. Sako, kvapai išvalo bjaurias mintis. Trinu vieną į kitą, smarkiau nei reikėtų, kol oras padvelkia apelsinų aliejumi.

– Atsipalaiduokit, – liepia.

Visų akys užmerktos, kvėpuojame vienu ritmu. Žodžiai bereikšmiai, tik mechaniskai judinamos lūpos, bet Taila tiki, kad kartodamos prisišaukiam savo norus.

Sirenoms vyrai buvo neišvengiamybė. Pažeminimas. Nutylėta baimė. Patricijoms jie – laisvė, galimybė gyventi savuose, o ne valstybės namuose. Čia jie tarsi liūtis sausros metu, kurią reikia prisikviesti.

Vyrai suteikia mums formą. Išpildydamos vyro troškimą išpildysime ir save. Frazės keičiasi, bet turinys vis tas pats.

Kaip staiga pradeda, taip ir nutyla. Ausyse spengia grubi tyla. Dar vibruoja sumuštas gongas.

– Kaip šiandien jautiesi, Odilė? – Tailos pirštai liečia mano kaktą. Jei nebūtų prilietusi, vėl delsčiau reaguoti.

– Rami, – atsakau.

Odilė. Odilė. Odilė. Kartoju mintyse, sakytum, dėl to jis taptų artimesnis, prisiklijuotų kaip antra oda. Viskas svetima. Svetimi net aksoniniai bateliai, kurie taip pat buvo man skirtame odiniame krepšyje. Po pasivaikščiojimo mieste dar ir dabar peršti kulnus. Jie tiesiog

truputį per mažį.

Apklausus kiekvieną vėl grįžtam prie mantrų. Užsimanau kaip atskira srovė įsilieti į bendrą srautą, bet balsai teka pro mane, tarytum aplenkdami nematomą, mane gaubiantį burbulą. *Vyrai suteikia mums laisvę būti savimi. Tarnavimas jiems apdovanoja mus gyvenimo prasme. Nusipelnusios jų meilės dar labiau pamilsime save.*

– Nemanykit, kad nematau, kai kurių pečiai dar susikaustę, atsipalaiduokit, – žingsniuodama pirmyn atgal komanduoja Taila. – Nusimeskit nuo savęs naštą. Nina, tai sakau ir tau.

Taila vis kartoja vardus, vardija priekaištus. Netaisyklingas kvėpavimas. Neatpalaiduoti pečiai. Įtampa suriestuose pirštuose. Bet mano vardo nemini, nors kūną kausto vis aštresnės mintys.

Leidžiu vaizduotei kurti detales. Žmogus, vilkintis senamadišką kostiumą, bet neturintis aiškių bruožų, tik pailgą veidą. Atsainiai stovėdamas laiko rankas kišenėse. Jame telpa viskas, ko bijau galvodama apie Materos vyrus; svarbiausia, jis suvokia, kad esu jo nuosavybė.

Mano būsimas vyras.

Vienintelė mano galimybė iš čia išeiti. Jei neatsiras Arda.

Per susirinkimus Junona vis kartoja, kad nė viena iš čia neišvyks prievarta. Jei neatsiranda tinkamas vyras, galima likti šiuose namuose, kiek tik nori. Būna, užsispoksau į valgyklos staltiesę ir sugebu įsivaizduoti, kad dieną iš dienos dar dešimt ir daugiau metų sėdu prie to paties stalo.

Bet greičiausiai negaliu čia likti. Vis dažniau pagalvoju apie *ėdiką*. Praėjo keli mėnesiai, kai nustojau gerti tas piliules, bet mėnesinės taip ir neprasidėjo. Mano kūnas gali slėpti randus. Sirenos pėdsaką.

– Odile, – krūpteliu nuo Tailos balso.

Jai užkliūva ir mano veidas. Sako, kad turiu atsipalaiduoti.

Kurį laiką man vėl pavyksta, nebegirdžiu savo balso, jis tik didesnio vyksmo dalis. Vyrai liūtis, kurią reikia prisikviesti – vėl grįžtu prie

tos minties. Įsivaizduoju save šlapia, kiaurai sulytą. Turbūt ne veltui tai, kas netrukus prasidės, vadinama *sezonu*.

Našlyne tėra vienas ekranas, įjungtas nuo ryto iki vakaro. Jokia kita vieta taip netraukia. Ypač po vakar, kai parodė reportažą iš Pareigos namų. Priešais ekraną pastatyta arti šimto kėdžių, įprastą dieną užsėsta apie pusę, bet turbūt nė viena nežiūrėjo taip įnikusi kaip aš. Paprašiau Rizės neperjungti. Kalbėjo Pareigos namų direktorius. Atvirai didžiavosi savo darbu. Ten daugiausia kalina maištininkus ir nepritapėlius iš naujai prijungtų žemių, bet pasitaiko ir prasižengusių vietinių. Gydo darbu. Todėl dirbama po aštuoniolika valandų per parą, šešias dienas per savaitę. Septintą dieną vyras ekrane vadina *prasivėrimu*. Kalbėjo, kad prisitaikant prie Materos reikia *švarinti protą*, atsikratyti senų tiesų ir klaidingų įsitikinimų.

Tada kamera nukrypo į sulenktas nugaras, visi mėlynomis uniformomis, krutėjo palei griovius iki kelių aplipę purvu. Kitame kadre parodė patalpą su dviem be galo ilgaus, sausakimšai nusėstais stalais. Srėbdami bužą rėmėsi pečiais. Vaizdas keistai guodė – kiek daug žmonių vis dėlto neprisitaiko ir priešinasi, bet staiga vidų užšaldė baimė. Juk ekrane galiu pamatyti Ardą. Veidų iš arti nerodė, bet vis vien atpažinčiau. Tačiau tai kvaila. Darbo stovykla nepaaiškintų, kodėl aš čia ir kodėl tie du pareigūnai tiek laiko vaidina jo ieškantys.

Be to, išties nepajėgiu įsivaizduoti jo tokio sulysusio. Tiesiog kai kurie žmonės atrodo taip, lyg niekas negalėtų jų nei sumenkinti, nei pažeisti.

Šiandien ir vėl laikiu to paties reportažo. Vis mąstau, gal ką praleidau ir pražiūrėjau. Madera didžiuojasi gydydama maištininkus darbu, bet dažniau rodo vien baltas, dirbtines šypsenas. Visi iki vieno nublizginti, saldūs it cukriniai. Pasakoja apie liūtis Vakaruose,

kylančias biržas, daktaro Kano gydymo rezultatus, o aš noriu ant jų užpilti vandens, ištirpdyti kaip cukraus kubelius.

Pagalvojusi apie Taveną Linlį vėl atšalau iš vidaus. Galimas daiktas, vieną dieną ims rodyti jo ciklą apie segregregionus. Kur tada dėsiuosi? Ar taip pat sėdėsiu ir spoksosiu į ekraną? Viešai peikdama Ebingą ne-
numaniau, kaip mane gąsdins ta mintis. Mano balsas amžiams išsau-
gotas Materos televizijoje. Sykiu netikiu, kad šitai tikrai rodytų. Kar-
tais vaizduojusi, jog segregregionas ir sirenų gyvenimas yra mano vie-
nos galvoje besisukantis pramanas.

Čia niekas apie tai nekalba.

Paskutinį pusvalandį prieš miegą ekranas pats persimaino, nebe-
rodo žinių, suka raminantį filmą su gamtos vaizdais. Šito jau beveik
nė viena nežiūri.

Sukdama pro poilsiui skirtą fojė lyg prieš savo valią stabteliau. Vie-
nui viena sėdi Ilsė. Rankose žurnalas, nors sklaido lapus tarytum tuš-
čius. Nuo to vakaro, kai pamačiau ją registratūroje, o dar labiau, kai
išgirdau istoriją, neišmetu iš galvos.

Iš dalies Lori buvo teisi, jog ji primena mane. Bet ne našlyne, o
segregione, kai buvau kaip vieniša, nuo visų atsiplėšusi sala. Pasken-
dusi savo tyloje. Tada Irisė priėjo ir ištiesė ranką.

Ir aš dabar noriu tiesti ranką.

Tegul ji jaučiasi žmogumi, ne liūdnu, kitų nužiūrimu paveikslu.

Neturėdama ką vertinga pasakyti, dar stigdama drąsos prisėdu
ant fotelio greta, iš pastalės išsitraukiu kitą žurnalą. Ilsė nepakelia a-
kių. Iš arti dar labiau primena tobulą tapinį, oda šviesi ir lygi, tarsi
glazūruota. Rugiagėlėmis margintame rūbe nėra nė raukšlėlės.

– Tau irgi atrodo, kad man reikia gailesčio? – netikėtai pašaipiai
staiga klausia ji. Vis dar nepažvelgia į mane. – Šiandien jau išklausiau,
kokia liūdna mano istorija. Kaip gaila. Koks liūdesys netekti vaiko...

Ji ir toliau lėtai, ritmingai varto puslapius. Pravėrusi burną tiesiog

mikčiočiau ir teisinčiausi, todėl ir pati vartau toliau. Ir man tie lapai tarytum tušti. Ji pirma atsistoja ir nieko nesakiusi nueina.

Pirmą kartą išgirdusi apie *sezoną*, mintyse mačiau paukščius – grįžtančius, lengvai sklendžiančius ore, stripinėjančius su šapais snapuose. Pasirodo, yra konkretus metas, kai dauguma vyrų ima *sukti lizdą*. Balandį baigiamos tikrinti praitytų metų finansinės ataskaitos ir dalinami leidimai šeimai. Ypač tiems iš žemesnės klasės, kurie šito momento laukė ne vienus metus, nebūdinga delsti.

Šiandien nepaliauja kalbos apie pirmą šių metų *kandidatą*. Keistai parinktas žodis, tarsi priedanga faktui, kad iš esmės renkasi jie. Lori kaip užsivedusi apkalbinėja, iš kandidatus registruojančios juos spėjo sužinoti, kad vyrui jau netoli keturiasdešimt, o ves pirmą kartą.

– Tokie vėlai prakutę kelia įtarimą, – raukosi Lori.

Ji vis kartoja, kad našlyno moterims jau neturėtų rūpėti išvaizda, mums tikrai neskirti tie gerai sudėti ir išvaizdūs, nebent balansuotų ties leidimo šeimai riba. Bet vis tiek yra aiškiai nusivylusi jo apibūdinimu. *Pliktelėjęs ir su atsikišusiu pilvu.*

– Svarbu, nebūtų įsivėlęs į nešvarius dalykus, – toliau postrin-gauja.

– Ką turi omeny?

– Na, žinai... Kam nors padarė paslaugą, dėl kurios staiga pakilo pareigose.

– Tam ir yra dosjė, – primenu, lyg išmanyčiau geriau už ją.

– Ten daug ko galima pripaistyti.

– Nejaugi?

Tik gūžteli pečiais. Galimas daiktas, dramatinėja, nors smarkiai nereikėtų stebėtis, kad mus gali apgaudinėti ir tokiais būdais.

Lori žino, jog turi gerus šansus, užtat ir pati domisi kiekvienu kandidatu. Nusigyvenusių vyrų žmonos – pačios geidžiamiausios, jos ne tokios prislėgtos kaip našlės, ir kelia mažiau abejonių nei tos, kurios nespėjo pastoti. Be to, greičiausiai net šiame keistame pasaulyje bus atkreiptas dėmesys į jos ilgus juodus plaukus ir putlias lūpas. Galbūt tik dėl griežtos antakių linijos ir atšiauroko žvilgsnio Lori neprimena sirenos.

Po pietų visas sukviečia į salę. Našlyno susirinkimuose nekalbama apie nieką, dėl ko daužytąsi širdis, bet vis tiek nerandu sau vietos. Ypač tada, kai turime sėdėti vien tam, kad išklaustume, kokios esam vertingos. *Kiekvienos dar laukia nauji namai ir kitas šansas.*

Prie tribūnos šiandien stoja Junona. Nurimstu, nes ji visada kalba trumpiai ir aiškiai, nesileidžia postringauti kaip Taila ar jaunesnės junos. Iš toliau plaukai panašūs į gelsvą šalną, kalbėdama vis raukia nosį, tarytum uosdama smarvę. Išklausome apie kairiojo pastato sparno remontą. Laikinai gyvensime po tris ar keturias. Daugelis nepatenkintos. *Neoru* suaugusioms moterims neturėti asmeninės erdvės.

Mielai papasakočiau, kad sirenos miega po aštuonias. Ant metalinių lovų ir senų įdubusių čiužinių.

– Pasiteirausiu junų, ar galiu pas jus atsikraustyti, – slinkdama krūvoje sumurma Gretanė.

– Žinoma, – atsakau, nors mintys jau plaukia kitur.

Vėl neatsispiriu ekrano traukai, nors nieko gera nerodo. Spokso-dama į jį dažnai nebematau nei veidų, nei grafikų. Ekranas tapo fonu mąstyti. Tik čia jaučiu, kad mąstydamą neatrodo kaip tamsi minčių bala. Negaliu atsikratyti jausmo, jog mano mąstančios veidas savaime kelia įtarimą.

Pagaliau reikia pripažinti, kaip smarkiai mane jaudina mintys apie *sezoną*.

Viduje daugiau nei nuojauta. Kietas ir aiškią formą turintis žinomas. Anksčiau ar vėliau vienas iš tų atvykstančių vyrų tikriausiai pasirinko mane. Ir mano rankose atsidurs maža galia.

Du pasirinkimai. *Taip* arba *ne*.

Materoje dar nepriėmiau nė vieno sprendimo. Nesirinkau tapti sirena. Nesirinkau bėgti iš segregiono. Nesirinkau čia atsidurti. Atrodo, beveik nerealų, kad pagaliau mano gyvenime atsirado sprendimas, kurį galiu priimti. Iš dalies stebiuosi, kodėl patricijų nesirenka kaip daiktų. Kodėl paisyti mūsų valios ir leidžia atstumti vyrą?

Ne reiškia likti čia su visam ir karštai tikėtis, kad manyje neliko *ediko* pėdsako, lėtai ir pasyviai praslinkti man paskirtu gyvenimu. Kitoje pusėje – grubiai lyg letenos manimi slystančios rankos. Žmogus, kuriam magės manyje kopijuoti genus, bent tol, kol sužinos, kad nesu tam tinkama. Laikinas savininkas. Bet kartu jo teikiama trapi viltis. Metai, gal kiek daugiau. Per tiek galėčiau išsiskirti, kas nutiko Arдай.

Rasti Aleksą.

Gal net Marką? Jis negalėjo dingti kaip į vandenį.

Tik menkai suprantu, kas leidžiama patricijoms. Bet Materoje turi būti angų. Gretanė prasarė mėgusi skaityti naujienas *žydrynėje*, kaip ji vadina kompiuterį. Leidus vyrui, žinoma. Šiapus veikia Materos tinklas. Nežinau, ką jame galima rasti, bet tai geriau nei nieko. Gal ir beviltiška mintis, tačiau vis galvoju apie tuos mieste vyrų sklaidomus laikraščius. Mums draudžiama, bet tasai žmogus, mano būsimas vyras, galėtų būti vienas tų, kurie perka ir skaito. Arda buvo reikšmingas. Jo vardas vis dar gali atsidurti laikraštyje. Juk ne šiaip dingo. Pareigūnai man nepasakė nė pusės tiesos; jie tarsi butaforija, į kurią turiu spoksoti per stalą.

Turbūt dabar tikrai atrodau įtartina, panarinusi galvą ir suspausiais kumščiais, bet apsidairius neatrodo, kad kam nors rūpėčiau, visų

akys nukreiptos į ekraną. Danielė vėl šiaušiasi, nes Rizė per greitai junginėja kanalus.

Nuleidusi galvą toliau suku mintis. Mąstymas kaip labirintas, kuriame nerandu atvirų kelių. Vienas šeimnininkas. Jo vieno taisyklės. Dienos man nepriklausančiuose namuose. Bet kodėl atrodo, kad dar labiau bijau likti uždaryta čia?

Lyg būčiau po vandeniu panardintas žmogus, kuriam būtina dar bent sykį išnerti.

Slenkant ekrano vaizdams ilgai šlampuoju tas pačias mintis, jos nesikeičia, net nešvelnėja. Vis grįžtu į tą patį tašką. Kraujyje tos pačios baimės. Ir lygiai tos pačios viltys. Kol viską viduje sustingdo balsas.

Prieš staiga pakeltas akis vėl ryškus, lyg akimirksniu išdidėjęs ekranas.

– Sustok, – liepiu, kol Rizė nespėjo perjungti kanalo. Negaliu patikėti, kaip garsiai ir grubiai nuskambėjo mano tonas.

Įtraukusi daugiau oro palinkstu priekin. Dabar tikrai atkreipiau kitų dėmesį.

– Kas yra? Ko čia nemačius? – erzinas Danielė.

Ekrane tikrai nieko stebėtina. Vienas vyras prašmatniu vyšniniu švarku stovi sunėręs pirštus. Sniego baltumo šypsena. Plaukai tokie pat blizgūs, kaip ir tą bjaurią dieną parke. Tavenas Linlis.

Bet mane domina ne Linlis. Ir tai visai ne laidų apie segregacinius ciklas, kurio šitaip baiminausi. Šalia jo vyras solidžiu grafito spalvos kostiumu. Per sekundę atpažinau tą balsą. Prigimties centro direktorius sveikinasis su žiūrovais, kreipiasi tiesiai į patricijas.

Nojus Opendalis. Lygiai toks, kokį prisimenu: bjaurus, bebruožis veidas.